პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ფასი სამი შაური

ტარტაროზი

№ 96 | კვირა, 17 აპრილი 1927 წ. | № 96

ს პ ე ც ი ა ლ უ რ ი

ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ო

F-924

მწერლები, რომლებსაც სახელგამიდან არა აქვთ გატანილი ავანსი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვარტიზმი და ჩვენი მწერლობა

ლევარსი როხროხაძის მეცნიერული გამოკვლევა

ამერიკაში თვითეულ ექვს კაცზე ერთი ავტომობილი მოდის. ამიტომაც ამ ქვეყანას მეტის მეტად განათლებულ ქვეყანას ეძახიან. ასეთივე შეფარდება არსებობს ჩვენშიაც, ხოლო ცხოვრების სხვა დარგში და ისიც შებრუნებით, ჩვენში უკანასკნელი სტატისტიკური გამოანგარიშებით, თვითეულ ექვს პოეტზე თითო კაცი მოდის.

საკითხი იბადება: თუ კი ჩვენ ქვეყანაში ამდენი პოეტია, მაშასადამე იგი ყოფილა ყველა ქვეყნებზე უფრო განათლებული!!

მართალია ჩვეხებრ განათლებული სხვა არ იქნებოდა, რომ პოეტების სიმრავლე განათლებას ნიშნავდეს.

მაგრამ დღეს ჩვენ გვაინტერესებს საკითხის სხვა მხარე: რატომ არის ჩვენში ასე ბევრი პოეტებ-მწერლები?

ჩვენი ღრმა რწმენით ეს აიხსნება იმით, რომ ჩვენი ქვეყანა მდიდარია ღვინით.

ვიცით: ბევრი თქვენგანი ამას უარ ჰყობთ და პოეტების სიმრავლის მიზეზად დაასახელებთ ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიმშვენიერეს. მაგრამ ჩვენ კონტრდებულებით გავანიავებთ თქვენს აზრს. ჩვენი პოეტებ-მწერლების ოთხმოცდაცხრამეტი პროცენტი ვერც კი იცნობს ჩვენს ქვეყანას. ასე, რომ ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიმშვენიერე აქ არაფერ შუაშია.

—:—

თუ ჩვენ ცალი თვალით მაინც შევიჭვრეტავთ გასულ საუკუნის ჭუჭრუტანაში,—დავინახავთ, რომ ალ. ჭავჭავაძე ასე მღეროდა:

დავეხსნათ ცოდნის ძებნასა,
ღვინო სჯობს ყოველს მცნებასა;
ბრძენი სულ ფიქრობს სიკვდილსა
და ლოთი გამარჯვებასა.

აქ ყველაფერი ისე აშკარაა, რომ სათქმელი არაფერია.

გრიგოლ ორბელიანი კი ღვინოზე ლოცულობს:

ო, ღვინოვ, ყოვლად ძლიერო
ვინ არს რომელ გსვა და არ ალხინე?

აქაც ხომ ისეთივე გარკვეულობაა.

ამ მოკლე ექსკურსიის შემდეგ, ყველასათვის გასაგები უნდა იყოს თუ რატომ ასე უყვართ ჩვენს პოეტებ-მწერლებს ღვინო.

უყვართ იმიტომ, რომ ღვინო არის შემოქმედებითი ცეცხლი.

საზოგადოთ, უნდა ითქვას, რომ უცეცხლოთ პოეზია მიქარვაა.

ნეტავი რამედ მაქცია, —
მე კვარტად გარდამაქცია
კახური ღვინო ხახაში
რუსავით ჩამოაქცია...
როგორც თევზი უწყალოთ
ვერ იცოცხლებს, მოკვდება,—
პოეტებიც მოვკვდებით
თუ ღვინო არ გვექნება.

ამის მაგალითისათვის მოვიყვანოთ რომის ისტორიიდან შემთხვევა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა იქ პირველ საუკუნეში:

რომის იმპერატორმა ნერონმა, რომელიც პოეტობდა, თავის ამხანაგს ხანძარი გააჩენინა რომში, რომ ნერონი ექსტაზში მოსულიყო და მგრძნობიარე ლექსი დაეწერა.

როცა რომის ნახევარს ცეცხლი ნთქავდა, ნერონი პოეტურ პოზიი გასცქეროდა მას და ლექსს ჯღაბნიდა. ასე, რომ ერთი ცუდი ლექსის შეთხზვა დაჯდა ნახევარი რომი.

მას შემდეგ, ყველამ ვიცით, რომ კულტურა წინ წავიდა და განვითარდა ყოველგვარი ტეხნიკა, რამაც გამოიწვია ცხოვრების განმარტივება და თანაც გაიაფება.

დღეს საკმარისია პოეტმა ერთი კვარტი ღვინო გადაჰკრას, რომ ნირონზე უკეთესი ლექსი დასწეროს. ერთი კვარტი ღვინო თუ რა ღირს, ეს თვითეულ თქვენგანს კარგად ეცოდინება თავისი საკუთარ ჯიბიდან.

ჩვენ შეგვეძლო უამრავი მაგალითები (და ციტატები) მოგვეყვანა ჩვენი თანამედროვე ლიტერატურიდან, მაგრამ წერილი მგონი ისედაც გაჭიანურდა და ამიტომ, დასასრულ ვიტყვით მხოლოდ ორიოდე სიტყვას.

ჩვენში ყველა იცნობს გაგონებით თუ პირადათ (და არა ნაწარმოებით, ვიანიდან ასეთი მაინცადამაინც არ არსებობს) **„ცისფერ ყანწებს“**, რომლებმაც სახელწოდება მიიღეს თვისი ორდენიდან: **„ცისფერი ყანწები“**. ამ ორ უკანასკნელ სიტყვაში მოთავსებულია (ისე როგორც ყანწში ღვინო) მთელი მათი მსოფლმხედველობა და შემოქმედება. უნდა ითქვას, რომ არც ერთ მწერალთა ჯგუფს არ გაუმართლებია და გაუნაღდებია თავისი დევიზი, როგორც ეს ჰქნეს „ცისფერ ყანწელებმა“. რას ერჩით. სიტყვის ხალხნია. (**დიახ! დიახ! სწორედ რომ სიტყვის ხალხნია**).

—:—

მინდოდა ცოტა რამ კიდევ მეთქვა, მაგრამ მეძინება. არ ვიცი რა დროა ეხლა; ჩემს საათს დაუსვენია... აჰა, ალმასკომის საათი რეკს: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12... თორმეტი ყოფილა... უკაცრავათ, მაგრამ მეძინება.

ზმუკი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართული მწერლობის ანთოლოგია

ვინაიდან ია ეკალაძის ქართული მწერლობის ანთოლოგია გამოსვლა დააგვიანდა, ამიტომ „ტარტაროზ"-მა დასწყვიტა ანთოლოგიის სახელდახელოთ შედგენა, რომელსაც აქვე ვათავსებთ.

პროლოგი

ოცნების მთები მოზღვავდენ ფიქრთა გვესევა ჯოგია.
ველოდით დანაპირებსა, მაგრამ ჰაერში ჰკიდია,—
და განვიზრახეთ შევავსოთ ქართული ანთოლოგია,
საქმეა მეტად საქები, შინაარსითაც დიდია.

გრიგოლ რობაქიძე

ირრრუბაქიძე, მკვიდრი გვარი თვით რუსთაველის
რუსთაველს ერთი აიწონის გველის პერანგი,
ზეფხის ტყაოსანს ლონდა, მალშტრემ დუელში ელის.
ქარი კლდეებზე ეხეთქება შმაგი იერაგი.

გალ. ტაბიძე

ჩემი ლექსები აქ რომ ვერსად ველარ დატიონ,
საქართველოდან გადავიტან დიდ ნიუ-იორკში.
ვარ პოეტების „დიდი მეფე" და გალაკტიონ;
მომავალ კვირას მე ორას ლექსს გავყიდი ტორგში.

ტიც. ტაბიძე

ცზენი ანგელოზით — ყალდის პროფილია
ჩემი ქალდეადან მზერა მამაყებს,
მღვდელი, მალარია, იქვე ოფელია
ჯილით ემუქრება ორპირის ბაყაყებს.

პაოლო იაშვილი

წითელი ხარია, ფრა მოზვერივით,
ლექსი გადმოიქცა მღვრიე ჩანჩქერივით;
მე თავიდანვე ყანწებს ვმესეურობ,
თამადა ღვინოზე, დამცხვარი კვერივით.

ვ. გაფრინდაშვილი

ჩემი სიმღერები ისევ დაისია,
აშორდია იწვევს ხმალში თავის მკვლელებს.
თითქო აპრილია, თითქო მაისია,
ორეულებს რომ სცივათ და წვიმა ასველებს.

რაჟდენ გვეტაძე

მე ისევ ვირებს უნდა მივხედო,
ასე მოითხოვს ჩემი ბუნება;
მინდა მით ვალი რომ მოვიხადო
მე გული ამას სულ მეუბნება.

ნ. მიწიშვილი

ჩემი სიტყვაა: გარდაცვალება,
შავი ვარსკვლავი ლექსად რომ ვთესდი,
სახელგამში მაქვს თუმცა წვალება,
მაგრამ ათასჯერ გავუმჯობესდი.

ლადო მაჭავარიანი

ო, საქართველო მიყვარდა მუდამ,
მზე ხარკოფამდით მინდა დავლიო;
ტფილისზე გული დავკიდო უნდა
და ნიჟიც ლვინოს გადავალიო.

გრ. ცეცხლაძე

ევგენი ონეგინი გავჭარ, გადავხანი
და მონუმენტებით ისე გადმოვქენდი;
უნდა დავისვენო ეხლა ცოტა ხანი...
სად პროვოკაცია და სად ლექსი ნაჭედი.

ი. გრიშაშვილი

რა კარგი ხარ ლამაზო, კოხტა, ცელქი, მიქეფარე,
ოქროს ფეხო, კოცნებო, მითხარ სად გამეპარეთ?

ა. შანშიაშვილი

დრამა, ლექსი და რომანი ერთმანეთში აურიე;
ჰიმნი გლეხზე ჩემ წიგნებში კონტრაბანდათ გაურიე.

ს. აბაშელი

მზის სიცილი დავკარგე, ლექსს ცრემლიც არ უხდება;
ანთებული ხეივნით გული უფრო წუხდება.

გ. ქუჩიშვილი

მე მამაყებს ჩემი წარსული,
დღესაც ვიმღერი შრომის ჰანგებით,
და თუ ღვინოში ვარ დათარსული
ალბად ეს მოხდა მხოლოდ განგებით.

ს. თავაძე

ჩემზე შეყვარება, შორი ნათელია
გარლვეული რკალები იწვის აბედივით;
რითმის ზღუდეები გადანათელია,
უკასუხო ალერსში ვარ ჩანაჭედივით.

ნინო თარიშვილი

„მე ვარ ყამირი გაუტეხავი"
ამ სიქალწულემ გამაამაყა...
შენთან მოველი... შენ არ იყავი:
„მცირე თეატრთან" დამხვდი ამალამ.

მარიჯან

ყოცნებს ვიწყობდით ტუჩზე ღილებათ
და გეაგრილებდა ტალღები ვნების:
სახელებს თვლიან... მე მეღიმება
(რას არ იტყვიან მწარე ენები).

სიკო ფაშალიშვილი

ხშირად რომ ვწერდი, მოვწონდით ბარემ,
მაგრამ დუმილიც არ დამიწუნეს.
რა უშავს. „გვარის მოსაგონარი"
მაინც ხომ უთხარ ჩემ ხაყკუნეს".

ტ. გრანელი

წმინდაო ღმერთო, სად ხარ აქამდე?!,
მე მიცვალებულს მივყვები ისევ...
თუ სადმე ვნახე ყუთი სანაგვე
ჩავწვები შიგ და ვიძინებ მყისვე.

ა. მაშაშვილი

დიმ დაირა. დაირა, მე და ბარათაშვილი,
ლექსზე როცა გადვიარ ნერვები მაქვს აშლილი.

ნ. ზომლეთელი

ლექსები დამიწყია, ავშენდები ფულებით,
ასი ტომი მიწყვია ტყვილად ნუ გეგულებით.

კ. ლორთქიფანიძე

მიყვარს ლექსი ანკარა, რჩეული ვარ პოეტი;
მაშინ ვიყავ პატარა, როცა ქვეყნად მოვედი.

ს. ეული.

ვიყავ მუდამ ეული, ლექსზე გადალეული,
კავშირის საქმეებშიც დიდათ გამორჩეული.

პ. ქუთათელაძე (სამსონიძე)

გამოვეცი წიგნი, ასე დიდი ტანის,
უფრო მომწონს ლექსზე ფერი მისი კანის.

ჟანგო ღოღობერიძე

რა ვქნა-ვერ გამიგია, რომ მკლავს ფიქრი ხშირია,
პოეტობასაც განა ლექსის წერა სჭირია?!

ს. ჩიქოვანი

მყინვარი და ილია, მე ვარ ყველაზე მეტი,
ხუმრობა ნუ გგონიათ ფუტურისტი პოეტი.

მ. ჯავახიშვილი

ვინ ყაზბეგი, ვინ ილია!—ჩემ წიგნში რომ ცხვირი ჩაყო,—
თუ ვარ ადამიშვილია სულს ჩაგიდგამთ: კვაჭი, ჯაყო,—

შ. დადიანი

რად გინდათ ლექსები, ან თვალზე ბურუსი,
წაიკითხეთ ჩემი უბედური რუსი.

დემნა შენგელაია

ლაფშა ცხენი — ხანავარდო პიტარხია—აშორდია,
ფუტურიზმში გადავარდი, ქარავანს რომ დაშორდია.

ეპილოგი

დასრულდა ვითა სიზმარი აქ თქმანი პოეტისანი,
რაც არის მხოლოდ ეს არის, ხმა ტკბილი ბულბულისანი.

ოდილმადი.

„ნოყიერი ნიადაგი“

ტარტაროზი: ფუ! რა საზარელია მათი მოსმენა... როგორი ცუდი სოკოები ამოსულან ამ კარგს ნიადაგზე!

ივლიანეს პოეტობა

ვიცი, რომ არც თქვენ გაგიკვირდებათ და მით უმეტეს არც მე მიკვირს, რომ ივლიანე გახდა პოეტი.

ივლიანე, როგორც ასეთი, ქართველი კაცი გახლავთ და ჩვენს ერთ - ერთ დამახასიათებელ თვისებას ხომ პოეტობა შეადგენს.

ივლიანე, ამჟამად მსახურობს ერთ-ერთ საბჭოთა დაწესებულებაში მოანგარიშედ.

სად მოანგარიშე, სად პოეტი? — იტყვით ალბათ.

იტყვით, მაგრამ, ივლიანე მაინც პოეტია. სხვათა შორის, იგი პროფკავშირის წევრიცაა, და კრებებსაც ხშირად ესწრება, მით უმეტეს, თუ რეგისტრატორებიც კრებაზე რჩებიან.

ივლიანეს პოეტობის წარმოშობის მიზეზი

ჰაი, ჰაი, რომ უმთავრესი მიზეზი, რომლითაც ივლიანე პოეტი გახდა. მოგეხსენებათ: „მიზეზ-მიზეზ დოს მარილი აკლიაო“. მართლაც, როგორც დოს მარილი არ შეფერება, ისე ივლიანესაც არ უდგება პოეტობა, მაგრამ რას იზამ? არის შემთხვევები, რომ მასწავლებელი კოოპერატივშია მოლარეთ, სპეცი - ბუხგალტერი — ინჟინრის მოვალეობას ასრულებს, ფარმაცევტი — საქმის მწარმოებლადაა და ყოფ. დიაკვანი — კლუბის დარაჯათ.

ასეა ივლიანეს საქმეც: კაცი კვალიფიციური მოანგარიშეა და იმავე დროს პოეტობაც იკისრა. მაგრამ საქმე მიზეზშია: ჩვენ გვინდა გავიგოთ ივლიანეს პოეტობის მიზეზი. ეს მიზეზი (როგორც თითქმის ყოველთვის) იყო იმ განყოფილების რეგისტრატორი ელიჩქა.

ივლიანეს მოეწონა ელიჩქა და თითქმის შეუყვარდა კიდეც. ამავე დროს, ივლიანე ხედავდა, რომ ელიჩქა გაგიჟებული იყო პოეტებზე და ეროტიულ ლექსებზე. ერთხელ, მაგალითად, ელიჩქამ ივლიანეს ასეც მიმართა (სამსახურში, მოცლილობის დროს, როცა განყოფილებაში არავინ იყო):

„შენ თითონ უნდა შემიხსნა ღილი,
შენ თითონ გამხდი სამოსს ფარჩეულს“...

ივლიანე გაგიჟდა:

— ოხ, ელიჩქა, გენაცვალე, რომელი ღილი, მითხარი?..

— ხა, ხა, ხა! გადიკისკისა ელიჩქამ. მართლა აო გეგონოს: ეს გრიშაშვილის „დედოფლის სიზმარია“.

ივლიანე გაწითლდა და თავი ჩაღუნა.

ასეთი გამოსვლები ხშირი იყო ელიჩქას მხრივ. ცხადია, ეს იყო დემონსტრაცია ივლიანეს გასალიზიანებლად. ივლიანემ იფიქრა, იფიქრა და ბოლოს გადასწყვიტა გამხდარიყო პოეტი. მან გაუშვა თმა (რომელსაც იშვიათად იბანდა), შეიკერა უცნაური ხალათი და დაიწყო ლოთობა. ბოლოს „მოაწვა“ მუზაც. მუზა მოვიდა ნაშუაღამევს, როცა შეყვარებულ ივლიანეს ძილი გაუტყდა და საწოლში ველარ მოიცადა. იგი ადგა, ერთი ჭიქა არაყი გადაკრა და მოემზადა ლექსის საწერად.

როგორ გგონიათ? დილისთვის მას უკვე მზად ქონდა შემდეგი ლექსი:

„მე აღარ მსურს ბუღალტრობა,
გამიჩნდა გულში მტვერია,
ელიჩქა მიყვარს (ეს გამგემც იცის),
და რაღად მინდა სჩეტავოდობა.
მე თითონ უნდა შეგიხსნა ღილი.
მერე წავიდეთ ზაქსში ჩვენ,
დებეტ - კრედიტის დავთარი,
შენ გენაცვალოს ყველაო.
შენ თუ კი მეტყვი ელიკო,
გავხდები პროფაქტივია,
ადგილკომის თავმჯდომარეთ
დავჯდები ორ-სამ თვეში.
სჩეტავოდობა აღარ მწამს,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მარტოდ მიყვარხარ შენაო,
ეს ლექსი სხვისი არ გეგონოს,
ჩემი გამოთქმულია“-ო.

მე მგონია, თქვენ თითონ წარმოიდგენთ, თუ რა მდგომარეობაში ჩავარდებოდა ელიჩქა, ამ ლექსის მიღების და განსაკუთრებით, წაკითხვის შემდეგ. ერთი სიტყვით, მოხდა ის, რაც უნდა მომხდარიყო: ივლიანეს ნასროლი ისარი ელიჩქას ნაზ მკერდს მოხვდა და სამუდამოთ დაკოდა. მართლაც, ორიოდე დღის შემდეგ ივლიანეს და ელიჩქას ჩვენ უკვე ზაქსში ვხედავთ, სადაც ივლიანემ ოთხი ათშაურიანი გადაიხადა რეგისტრაციაში გატარების საფასურად.

ასე, რომ პოეტმა თავისი გაიტანა. დაქორწინდა.

მაგრამ, როგორც მოგეხსენებათ, მიზნის მიღწევის შემდეგ პოეტური ცეცხლი ხშირად ქრობას იწყებს და საჭიროა რაღაც ახალი გატაცება, რომ ლექსი ისევ ამოიქარგოს. მართლაც, ივლიანემ ერთი-ორი მარგალიტიანი რითმებით გაჭედილი ლექსი კიდევ მიუძღვნა ელიჩქას და მერე თავი მიანება. ან კი რა გასაკვირალია? ვინ გიჟი დაკარგავს დროს, რომ კანონიერ ცოლს ლექსები უწეროს!..

ივლიანემ მართლაც თავი მიანება ლექსებს და შეიძლება კალამი არც კი აეღო ხელში, მაგრამ სირცხვილის გულისთვის განაგრძო წერა: საქმე იმაში იყო, რომ ელიჩქამ ხმა დაუგდო ივლიანეს, ჩემი ქმარი ნიჭიერი პოეტიაო. ასე რომ ელიჩქას ნათესავ - მეგობრები ივლიანეს პოეტად თვლიდენ. ასე მაგალითად, შეხვედრისას ივლიანეს ასე მიმართავდენ:

„პოეტს სალამი!“ „სიცოცხლე ჩვენს პოეტს“, „მგოსანო, ველარ მიცანი?“ და სხვ.

ივლიანემ ბევრი იფიქრა ამ საკითხის შესახებ, მაგრამ არ იქნა, პოეტობას თავი ვერ დააღწია. მან გადასწყვიტა, ისევ განეგრძო წერა. დაისვა ახალი საკითხი: რაზე ეწერა. იფიქრა და ბოლოს მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ ყველაზე უფრო გამოსადეგი პროლეტარული პოეტობა იქნებოდა. ადგა ეს ჩვენი ივლიანე და სულ რაღაც სამი-ხუთიოდე კვირის განმავლობაში გამოაცხო რევოლიუციონური პოემა.

მოგვყავს პოემის უფრო საინტერესო და დამახასიათებელი ადგილები:

დაჰკარ ჩაქუჩი, გამოსჭერ ხმალი.
სამი თვე არის მოგეც ზაკაზი.
მაგ ხმლით წავიდეთ კიტაიაში
და ჩან-ძო-ლინსა ყოფა უტიროთ.

შემდეგ:

ეგ საბერველი დაიჭი მაღლა,
დროშად ავილოთ ქურაც, ელვარე...
ნუ გეშინია: ხელს ხომ ვერ დაგვწვავს,—
ჩვენი ხელები კოჟრიანია!...
ოხ, საბერველო... ქურას შეუნთე,
და გამოვჭედოთ ჩვენ ზარბაზანი,
თანაც ტრაქტორი ზედ მივაყოლოთ,
რომ ავაყვაოთ მეურნეობა.

პოემა თავდება შემდეგი პათეტიური ტაეპით:

გმინავს ქარხანა, ქშინავს ქურაცა,
ფშვინავს მჭედელი — (რა სურათია?),
ამ დროს კი იქვე კაპიტალისტი,
ზეიმს ეწევა და მაგრად ხვრინავს!“.

საერთოდ მთელი პოემა მდიდარია ასეთი გამართული და ხერხემლიანი სტრიქონებით. ივლიანემ წაიღო ეს პოემა და მწერალთა კავშირში მიიტანა, მიშუამდგომლეთ და გოსიზდატის საშუალებით დამაბეჭვდინეთო. გოსიზდატი, ანუ სახელგამი არ ბეჭდავს: — ფული არ მაქვს და ქაღალდი, თორემ ასეთ პოემას როგორ არ დაგიბეჭდავთო“, ასე უპასუხეს ივლიანეს.

ახლა ივლიანე შუამდგომლობს მწერალთა კავშირის წევრად ჩარიცხვის შესახებ. ბოროტი ენები ამბობენ, რომ ივლიანე ჩაირიცხა კიდეც.

ალლარ-ალლარსან.

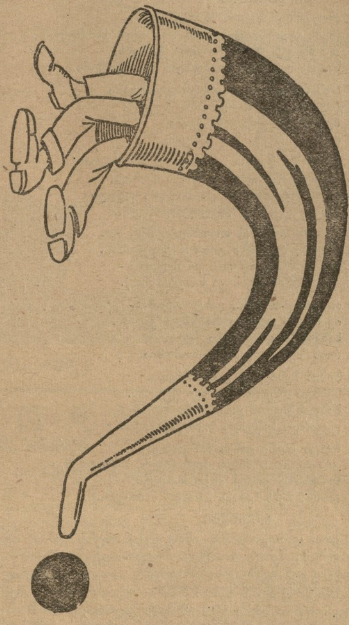

სცენა საიქიოში

(შოთა რუსთაველი გაბრაზებული და თავზე ხელ შემოდებული ზის და გასცქერის სივრცეს სააქაოსაკენ (ანუ ჩვენსკენ). ნერვიულობა ეტყობა. ამ დროს შემოდიან: აკაკი, ილია და ვაჟა. ესენი, როცა დაინახავენ შოთას, ერთმანეთს გადახედავენ).

აკაკი: **რაზე მოგიწყენია შოთა? კაკაბაძეზე ხომ არ ხარ გაბრაზებული, რომ შენს პოემაში ყოველ მეოთხე სტრიქონს სიტყვა ,,და“ მოუმატა?**

შოთა: **ჯანდაბას მისი თავი; მაგას ვინ ჩივა... ხოლო ამ ჩემმა მკვლევარებმა მომინელეს კაცი. ნეტავი სულ არ დამეწერა ,,ვეფხის-ტყაოსანი“; მეც მომასვენებდენ და ხალხსაც... ვინ იცის, იქნებ, იმათ წყალობით ხალხი მე მაგინებს... გინახავთ ასეთი ხათა?!**

იშტიპიტინი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

40°

40°

ასოციაცია

ლოგინზე ვწევარ ასკიპარჭული,
(ჩემს ლეიბს და საბანს არა აქვთ სარჩული)...
და მე ვუცქერი პირალმა ჭერებს,
სადაც დოლი აქვთ ბუზებს და მწერებს.

ხომ მოგაგონდათ თქვენ ლუარსაბი
(ილიას გმირი,—და არა მეფე)?!
მე ავადუღე ჭკუისა ქვაბი
და ჩემი მუზა შიგ ავაყეფე.

მინდა ამ წუთში, რომ ვიყო მთვრალი;
ო, ნეტა მქონდეს მე ეხლა მორფი!
გადმოვტრიალდი და მოვკარ თვალი
„ეტაჟერკაზე": ლიუდენდორფი...

მსოფლიო ომის თოთხმეტი პუნქტი.
და პრეზიდენტი ვიდრო ვილსონი...
(მე აქ მჭირია რითმები მუქთი,—
ვილსონისათვის კი სალტისონი).

ო, სალტისონი... გასტრონომია.
იქ ნაყიდ თევზმა მოწამლა ქალი...
ხაიქიოში გაფრინდა ქალი,
რომ შეესწავლა ასტრონომია.

ბებია ჩემიც იქ გადასახლდა.
სწამდა ღმერთი და იგი ქვეყანა.
ბაბუას მუდამ ყანაში ახლდა,—
უყვარდა საწყალს ბახჩა და ყანა.

როცა ისინი ყანას მარგლავდენ
თა ოფლით მიწას ალბობდენ, რწყავდენ,—
ლოგინზე ვიწექ ახკიპარჭული,
(მაშინ ჩემს საბანს ჰქონდა სარჩული)...

რითმები

ერთ კვარტ თეთრ ღვინოს ვუქენი ხუხი,
აწი მე მკითხეთ სიტყვა-პასუხი.
მუსიკად მესმის ეს რახა-რუხი.
ფერებში ეხლა მოდაა რუხი.

კვერცხით სავსე აქვს იმ ბიჭს კალათი;
ტანზე აცვია ლურჯი ხალათი.
მუდამ მიყვარდა: ოპერა, ტივი,
როგორც ბოლქვაძეს კოოპერატივი.

დღეს გაიაფდა ყველგან ფართალი,
(თუმცა არ არის ეს მთლად მართალი).
ამ ამბავს დარდობს კერძო ვაჭარი.
(შემოდგომაზე ძოვა მაჭარი).

ამბობენ:—მოვლენ ისა და ესო,
იქნება მაშინ დიდი ქორწილი.—
მტერს ეს ამბავი გულზე დაესო,
ჰკლავდა სიბრაზე იმას ორ წილი.

ასონანსი

ღმერთმა უშველოს იმის მომგონსა
ვინც მოიგონა ეს ასონანსი.
კაცმა ლექსის თხზა თუ მოინდომა
რითმები მოვა ასი ათასი.

ჩემ ამხანაგის ცოლს ქვია თეკლე,
იგი ერთ ადგილს ხშირ-ხშირათ იფხანს.
ჩვენ გვყავდა უწინ მეფე ერეკლე)...
დავსწერ მე რომანს: „ტრნტილას ნიფხავს"

მოუცდიარ ჩემ ვის, დრო არ მაქვს მოცდის,
არ ვითვლი ხმოვან ასოებს ლექსში,
ზოგში ათია და ზოგშიც ექვსი.
ფეხზე მკიდია ფულები ფოსტის...

გამიხუშტურა რაღაცამ თავში
და მოსვენებას არ აჩლევს ტვინსა;
გადმოვუყარო მას უნდა ფაშვი,
ვით დედაკაცმა დაკლულსა იხვსა.

მუზა ყოფილა... და ჩამოდექით...
დაიწერება ეხლავე ლექსი.
უნდა გადავკრათ ჯერ ღვინო დოქით,
შემდეგ წავიდეთ ხუთმეტი ვერსი...

...და მივალთ, სადაც არის ზაჰესი.
იქიდან მოდის ელექტრო ტალღა.
გულზე ესობა მტერს როგორც ნემსი.
მავთულები კი გაბმულან მაღლა

წარმოვიდგინე და შევადარე.
(ამის უფლება კი მაქვს მგონია),
მზე ვაჟი არის და ქალი მთვარე
და სიყვარული იმათ ჰქონიათ.

დააორსულა მზემ მთვარე, ბოლოს,
არ გაიკეთა მთვარემ აბორტი.
მზემ ალიმენტი მისცა საცოლოს
და აიცდინა ამით ხლაფორთი.

...და მთვარემ შობა მთავრე მრავალი
მრგვალი მასავით და პატარები.
მით მოიხადა მან თვისი ვალი,
და გაანათა სახლნი, კარები.

ქალაქს თვალები აქვს უთვალავი,
იგი ცეცხლთვალა კატაა შავი,
ბნელში მოსჩანან მათი თვალები
და თვალებს შორის ინტერვალები.

შვილები ჰგვანან მშობელსა მეტად,
იმათ ორივეს აქვთ ერთი წესი;
ბნელს ანათებენ. ორივე ერთად;
მთვარე ციური არის ზაჰესი.

ისელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იგავ-არაკიდან

მე და ბარათაშვილი

საიქიოდან

ნოე ჩხიკვაძის წერილი

ძვირფასო მეგობრებო!

იცოცხლეთ და იმხიარულეთ: განგებას ვთხოვ, რომ ფეაშოროს ყველას ჩემი ეხლანდელი ბედი; (თუმცალა არც მაქაური ბედი იყო ჩემთვის მაინცადამაინც სახარბიელო).

მივილე თქვენგან გამოგზავნილი რამოდენიმე წერილი; გმადლობთ, მეგობარო, გახსენებისათვის... მაგრამ არ შემიძლია საყვედური(ც, რომ არ გითხრათ:

თქვე დალოცვილებო, ისეთ რამეებს იწერებით, რომ მე ისინი ზღაპარი მგონია; არ შემიძლია დავიჯერო, რომ სინამდვილეში ხდებოდეს.

თქვენ მწერთ:—სახელგამიდან (მე არ ვიცი რა არის ეს სახელგამი) თითო ლექსში, იმდენ ფულს ვიღებთ, რომ კარგა ხანს გვყოფნის სახარჯოთო. ამის გარდა, საკმარისია სახელგამში ხელთნაწერის წარდგენა, რომ ფული მოდის ავანსად; ჩვენ არც გამოცემა გვეკითხება და არც: სტამბა, კორექტურა და გასაღება..

ასე ყოფილა თქვენი საქმე. ეს ძალიან კარგია. მოიგონეთ ჩემი დრო... მე ორმოცდა ათი მანეთი არასოდეს არ ამიღია ერთად ჩემს ნაწერებში.

მე რომ ლექსის წერას შევუდგებოდი, ცენზორი კარებთან იყო ატუზული და დამძახოდა:

— მალე გაათავე, უნდა გავასწოროვო. მოდგებოდა, თქვენ ხართ ჩემი ბატონი,—და ჩემს ლექსში ას სიტყვიდან მხოლოდ ხუთმეტს დატოვებდა... ამ ხუთმეტ სიტყვიდან რა გონორარი უნდა მიმეღო?!. თუ ცა პირს გააღებდა და გონორარს მომცემდენ,—ის გონორარი მაღარიჩად არ ეყოფოდათ... დამიწყებდენ:

— შე ყურუმსაღო, შენი ლექსი გაზეთში დავბეჭდეთ და შენ მაღარიჩი არ გინდა გადაიხადოო!—ჰო-და იმ გონორარს ორ იმდენს კიდევ ვამატებდი თავის ჯიბიდან.

როცა ერთხელ წიგნის გამოცემა განვიძრახე,—გამომცემელი თუ კორექტორი ჩემთან დადიოდენ ყოველ დღე და წინდაწინვე მთხოვდენ ფულს.

ჰო-და ასეთი იყო მაშინ მდგომარეობა. თქვენ კი, კაცო, რას არ იწერებით:

— ავანსებს ვიღებთ იმ ლექსებში, რომლებიც ჯერ კიდევ თავში არ მოსულან.. დღეში ოციოდე ლექსს ვწერთ და ყველა საღდებაო... ეხლა მეტად განმარტივდა და გაადვილდა ლექსების წერაო: კარგი ხანია მოისპო რიტმი და რითმა და ახალი ტეხნიკა შემოვიდაო,,. ასონანსიო... იმისთანა პოეტებია ეხლა, რომ ბარათაშვილთან მათი შედარება მიქარვააო... მალე ჩვენი მეცნიერები დაამტკიცებენ, რომ რუსთაველი აისორი იყოო... პოეტებმა ღვინისსმა მიატოვეს და დღეში მხოლოდ 3-4 კვარტს ღვინოს სვამენო... სტრიქონი შენს დროს რომ იყო 16 და 8 მარცვლოვანი, ეხლა ორ მაცვლოვანია და ისიც მეორე სტრიქონზე გადატანილი,—ასე რომ ერთი სიტყვიდან ორი სტრიქონი გამოგვყავს (გონორარიის საქმეაო).. და სხვა ასეთები.

იცით რა გითხრათ ჩემო მეგობრებო!? თუ თქვენ გგონიათ, რომ—ნოე ჩხიკვაძე მკვდარია, აქეთ მაინც ვეღარ დაბრუნდება და მოვატყვილოთო,—ძალიან მიუქარავთ. არც ისე ბავში ვარ; თქვენ შეგიძლიათ ერთმანეთი ატყვილოთ (როგორც უკვე შვრებით),—ხოლო მე კი ვერ მომატყვილებთ. მე მაგ ზღაპრებს ვერ დამაჯერებთ... მაგრამ, თუ გინდათ მასეთი რამ მართლაც იყოს მანდ, განა თქვენ, თუ კი ჩემთვის კარგი გსურთ, უნდა მომწეროთ და გამეგებინოთ?! როცა გავიფიქრებ:—ვინ იცის, იქნებ მართალს მწერენ ამხანაგები—მეთქი,—გული მიკვდება და ვნანობ თუ რად მოვკვდი უდროოდ... ასეა თუ ისეა, ერთს რამეს გთხოვთ: თუ ამხანაგობა და მეგობრობა გწამთ მომასვენეთ აქ... თუ რამ ამბავი გაქვთ შემოსათვლელი,—კი მოვესწრებით ერთმანეთის ნახვას და მაშინისათვის შემოინახეთ.

თქვენი **ნოე ჩხიკვაძე.**

წ. შ. ბოდიშს ვიხდი, რომ პასუხი დამიგვიანდა, მაგრამ აქედან ფოსტა ძალიან იშვიათად მოდის, ეხლაც შემთხვევით გამოვატანე ეს წერილი აქედან გამოფრენილ ტაგრანელის მუზას.

დონი,

ჰაკარაკი ხალხი

— ვახ, პირძაღლი ვიყო თუ რომ ამისთანა ჰანგალი ხალხი კიდევ მენახოს, როგორც ეს ახალმოდნის ლიტერატურნი პოეტები ყოფილან! მთელი მილეთი ჩემს რესტორანში დადის, დღეში ათასნაირ სიფათის ხალხსა ვხედამ, ჰამა მაგათთანა ხარახტერი მაინც ფას! მე არსად გამიგონია. ახარ, პოეტების ყადრი ქიჩ-ქიჩათ ჩვენც ვიცით, იმათი ხელობა პაჩტი კიდეც მამწონს ჰაა, ვიცი რომა რაც რომ კაი პესნებია, სულ იმათგნით არის ნათქომები: ბულბული, კარალინკა, ბუკეტი და სხვა ამისთანა ჩუსტვიტელნი რამეები — რაღა, რაც რომ ჯიგარს დასწომს კაცსა!

მაგრამ ლოთობა, ქეიფი, ტრაბახი, ყალმაყალი და ამისთანა ბუინი პასტუპკები თუ პოეტობა იყო, ეს არ ვიცოდი. ნუ, მახლაზ, ესეც მოდნა ყოფილა და მაშინ გავიგე, რაც რომ ჩემი სტალაო კუკიდან იარმუკის ხარეს გადმოვიტანე და პოეტები მუშტრებათ გავიხადე.

ახარ, მართალი რო ვთქო, ზოგიერთი მართლაც მარიფათიანი ვინმეა, ჰარიფია, ძმა-კაცობა და პურმარილი სწამს, ჰამაც ნაღდზე ვაჭრობს, დავერიას არა ჰკარგამს, ჰამა ზოგი კი ისეთი ლუპუსტაცი ვინმეა, რომა პოვეტათ კი არა, ფოსოს აბანოში ჯაბადრათაც არ დავაყენებდი, მე რომ მაგათი სტარში ვიყო—მაა'შ!?

იცი როგორ შამოვიჩვიე ეგ პოვეტები? სულ მაზალო სლუჩის საქმე იყო: მალარ სანდროუას ნისია ემართა და იმის ანგარიშში სხვა და სხვა კარტიჰკები დავახატვინე მასლენი კრასკებითა. რესტორანის ყველა უგლაოში ისე ჩამოვკიდე, რომა სულ მუზეინი გეგონებოდა.

ერთხელ, როცა ძაან ქესატობა. იყო და უსაქმობისგნით დახლთან ჩამძინებოდა, ვიღაცა მაღვიძებს:

— ადექი რაღა, შე ლიპიანო, მუშტარი მოვსულვარო... ვხედამ, ერთი ჯეჰელი აყლაყუდა ვინმე დამდგომია თავზე, პირ-მოპარსული ბიჭი იყო, ძაან სტროგათ მიყურებდა.

— პაჟალუსტა, რას მიირთმევთ, მეთქი.

— არა, მე მაგისთვის არ მოვსულვარ, ამ კარტიჰკების ასმოტრი უნდა ვქნაო! ძაან რედკი რამეებია და შენ გაზეთშიც კი ჩავარდები მაგისთვისაო... მე სანიტარნი კამისიის პრეცედატელი მეგონა და ვიფიქრე, ალბათ არ მოსწონს ასეთი აჭიჭყილი ნახატები და შტრაფის დადებას მიპირობს მეთქი. ბოლოს ვებნები:

— პაჟალუსტა, თუ ასეთი ვრედნი რამეა, შტრაფი არ დამარტყა და ჩამოვხსნი, კრიშაში დავაყრევინეფ მეთქი. იმან მიყვირის.

— ეე, რას მიჭქარავ, იცი ეს ვისი დახატულიაო?

— ვა, როგორ არ ვიცი, მალარ სანდროუას ნისიაში დაუხატნია მეთქი.

— ბითური ჰყოფილხარო, ეს სანდროუასი კი არა, ფიროსმანას ნახატებია და ჩერეზჩურ გაუფრთხილდიო, შენ რა იცი, თავი ცვეტნოვი კაპუსტას მიგიგავს, მე უნდა დამიჯერო, დიდი იზვესტნი ვარ, მე გლავნების ერთი ვარო — პოვეტს მეტყვიან ჰამაც სახელათ გოგროუა მქვიანო.

— გოგროუა? ერთი თულუხჩ გოგროუა გამიგონია, ძაან ლექსები იცოდა, ჰამა იმან ცალი ფეხით კოჭლი იყო მეთქი.

— გოგროუა კი არა, გოგლუა მქვიანო, ისე, ქრისტიან ხალხში კი გიორგი ლეონიძეს მეტყვიანო, ისეთ რამეებსა ვთქომ ხოლმე, რომ ყველამ მიჭქაროს ჩემთანო... ჰუზურში, ლაპარაკით შევიყოლიე და ბოლოს ზაკუსკაც მოუტანე, კაი პურ - მარილი ვჭამეთ და თითო კვარტიც დავაყოლეთ. ლაპარაკის დროს მებნება:

— იცი სარქისჯან, მე ისეთი ძმა-კაცები მყავსო, რომა იმათი პადობნი ქვეყანაზე არავინ არისო, ჩვენ ყველანი ჩერესჩურ ნიჭიერები ვართო, ისე, რომ შენც იცოდე: ხომ გაგიგონია „იციან-მიციანო" სულ ამისთანა სახელები გვქვიანო, სულ ჩვენა ვართ, რაცა ვართო. ძაან კაი რესტორანი გქონია, ყველას აქ მოვიყვან გაგაცნოფო და ჰამაც მაგ კარტიჰკებს სახელს გაუთქომთო.

— მეთქი თქვენ, მონათლული აისორები იქნებით, ან გაქართველებული ჰინდოელები, ისეთი ჰიბრეული სახელები გქონიათ მეთქი!

— არაო, ჩვენ გრანიცის სახელები იმიტომ დავირქვით, რომ ძაან ნიჭიერები გამოვჩნდეთო, ჩვენ ყანწების კრუგი გვაქსო და ჩვენი სახელი გრანიცაშიც წავიდაო მაა'შ! კიდევ ბევრი რამეები თქო და წავიდა.

ერთი კვირის შემდეგ, ისევ მოვიდა და მებნება:

— აქ ჩვენი ორდენის ბიჭები უნდე მოსულიყვნენ, ხომ არ გინახიაო.

— რომელ იორდანეს ბიჭები? მე იორდანეს არავის ვიცნოფ ჩ'ეოჭე

— იორდანე კი არა, ორდენი შე ბითურო, ყანწების ორდენიაო. ბოლოს გავიგე, რომ თავის ძმა--კაცებს ეძებდა. ისინიც მოვიდნენ, დავზნაკომდით, იმათ სხვები მოჰყვნენ, სხვებმა კიდევ თავისი ამხანაკები და ერთიც ვნახოთ ეს ჩემი რესტორანი სრაზუმ ინტელიგენცკი უბეჟიშჩა არ გახდა?!

იმას აქეთ დაიწყო და რაც რომ ქალაქში პირგაპარსული, თმა-აბურძგნული და ლადიკალუნებ დახსხმული ხალხი იყო, ჩემი მუშტრები გახდნენ! რა ფასონის პოვეტი და არტისტი გინდა, რომ აქ არ შამოდიოდეს, რამტოლ ტეჩენიას იტყვი, რომ იმათ არა ჰქონდეთ: ეს ყანწისტებიო, ეს ჰარიფანჩიკებიო, ეს ფუტურისჩიკებიო, ეს პროლეტაოცკიო, ეს ფლანიო, ეს ფსტანიო; ვინ მოსთვლის?

მერე როგორ სპორობენ ერთმანეთში ფარსადანჯან, როგორი ყალ-მაყალი აქვთ, კანკურენცია უწევენ ერთმანეთს და ყველა იძახის თუ მე გლავნი ვარ და სხვა ყველანი ბითურები არიანო; ღვინო ყველას ძაან უყვარს, დაითრობიან და ვანქის პეჩებივით სულ ერთათ აყაყანდებიან ხოლმე, დაიწყება მიწევ - მოწევა, დარტყმა, პასუდის მტვრევა და ტრაბახი.

იმათ ვინა ჩივის, მეც ბევრჯერ მამხვდა, ჰამაც ამ ხარებობა დღეს, ჩემ ცოლ სათინიკას ერთმა ახმახმა დიდი აბიდა აჭამა: ასმა — ეგ ძაან მეშჩანცკი დედაკაცი ჩანსო და მაგან პოეტებს ვერ გაიგებს, ლოტოს თამადით უნდა იყოსო; ხოშმა მამიარა, რომ, ჩიხტი - კოპი გაუპენტოვო და ეს დედაკაცი ნეჩაინათ ამიბუა! დიდი სპორი უყავი, ჰამა დამაშოშმინეს.

ამ ბოლო დროს კი ვიღაც პირდაუბანელი, ბეჟენცი შამამეჩვა, მებნება მე გენიალნი ვინმე ვარო, ჩერესჩურ ნიჭიერი ვარ და იმიტომ არ მაცვია, რომ ბოღემას ვაკეთეფო. მამიტანა რაღაც დაწერილი ტეტრატი, და მებნება — დაიგირავე და ავანსათ ოცი ჩერვენცი მამეციო.

— ვებნები — ახმახ, შენ თელეთისგნით შაშლილი ხომ არ ხარ? დაიგირაო, რომელი არამიანცის შენობა ეგ არის, ეს ტეტრატი დაუწერავი რომ იყოს, კიდევ ჰა, სალფეტკებათ ამოვხევდი, ან ნისიებს ჩავწერდი, ერთ კვარტ ღვინოში გამოგიბრიდი, მაგრამ, ეხლა რაში უნდა გამოვიყენო მეთქი?.

მეჩხუბა. შე სპეკულიანტო, ნიჭს აბიჟაიტი რათ უშვრებიო, არ იცი, რომ აქ ბესმერტნი რამეები სწერიაო? სულ ნალივკის ბოთლიკები დამიმტვრია.

ერთის სიტყვით, დიდ ხათაში ჩავვარდნილვარ ამ ჰაკარაკ ხალხისგნით და არ ვიცი ახრიზამანი, რით გათავდება? ჰამაც ის შაჩვენებული გოგლუაც დაიკარგა, რომ სპორი უყო!

ამასწინათ, ვანქთან ცაცია გრიშუას შვილი იოსება ვნახე, გრიშაშვილს ეტყვიან, რომელიც რომ გლავნი პოვეტია რაღა, მებნება — ექსპი გირვანქა, გენიოსა მიყიდნია, იაფათ შამხვდაო; თანაც მირჩია თუ ფარსადანი ნახე, იმან ტარტაროზის სპეციალნი ნუმერში ჩააგდებსო და რამე გეშველებაო.

ეხლა, პაჟალსტა ფარსადანჯან, რაც რომ მარიფათი გაქვს, გამაჩინე და ტარტაროზში პადრობნათ ჩამიგდე ჩემი ნათქომები.

ფარსადან

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დეკლამატორი

წავეპარე მე ყვავს,
დამასკინტა ცხვირზე,—
მაგრამ ლექსი მაინც
მე წარმოვსთქვი რიხით.

გადავძახე ყველას:
პაჟარი მაქვს თავში.
ლექსებს აღარ ვყიდი
მე ერკოპის ნიხრით.

პოეზიით უნდა
ეზიაროს ყველა...
ამ ლექს გიძღვნი მე თქვენ:
გლეხს, მის ცოლს და მის ვირს.

ვახ! რას ამბობთ თქვენა!
განა მე ვარ გიჟი?!
მაგრამ თქვენგან მე ეს
ამბავი არ მიკვირს.

ოკოწიალიო.

ლექციაზე

პროფესორი: (პრაქტიკანტებს): აქ არაფერი არ არის გასაკვირი, რომ ამ კაცის ტვინის წონა ნახევარჯერ ნაკლებია ჩვეულებრივ ტვინზე. ცხადია: ეს ტვინი ეკუთვნის რომელიმე ჩვენი დროის პოეტს.

„მიბაძვა"

1

პირველად, როცა თავში ეშმაკი შეუძვრა და მოსვენებას არ აძლევდა მან მშვიდობიანი და პატიოსანი გზით სინჯა პოეტობის დაწყება...

მაგრამ საწადელს ვერ მიწვდა.

წაკითხული ჰქონდა ბიოგრაფიები: კრილოვის, ედგარ პოსი და ჯეკ ლონდონის...

2

— რა კაცი ხარ შენ, რომ ქუჩებში დებოშებს ახდენ და გამვლელებს შეურაცხყოფას აყენებ?—შეეკითხა მას წინა ოთახში თავის კაბინეტიდან გამოსული კომისარი.

— თქვენს მილიციონერებს ნება არა აქვთ, რომ მე დამატუსაღონ და ასეთი შეურაცხყოფა მომაყენონ!—

— თქვენ ვინ ბრძანდებით?—ირონიით შეეკითხა კვლავ კომისარი.

— როგორ თუ ვინ ვბრძანდები? ნუ თუ ვერ მიცნობთ? მაგრამ თქვენ რა გაგეგებათ პოეზიაში... მე **პოეტი** გახლავარ.

ყველას სიცილი წასკდა.

— თქვენი სახელი და გვარი?

— ჯეკ კრილოვის ძე მედგარი.

— როგორ?

— ყრუთათვის ორჯერ არ რეკენ.

— წაიყვანეთ და ჩააგდეთ საკანში.

— არა... ეს უკანონობაა... მე პოეტი ვარ...

— პოეტები მაგრე არ იქცევიან!

— ჰაი, ჰაი რომ ასე იქცევიან... მე იმათგან ვისწავლე ასეთი საქციელი.. განა თქვენ არ იცით. რომ პოეტი სულ სხვა კაცია? მერე რა ,ეუყოთ, რომ მე დამათრო ღვინომ! ღვინო პოეტს კი არა, ნორმალურ კაცსაც კი ათრობს... თქვენც რომ გადაჭარბებით დალიოთ, თქვენაც დაგათრობს. ყველა პოეტები ლოთები ვართ... განა თქვენ არ იცით ედგარ პო?!.

— თქვენ მისი გვარისკაცი კაცი უნდა იყოთ, როგორც თქვენი გვარიდან სჩანს!

— დიახ! მე მისი გვარი მივიღე, ხოლო ერთი ასო მივუმატე, ჩვენ— პოეტებს ამისი უფლება გვაქვს; ის იყო **ედგარ**, მე კი ვარ **მედგარი**. სიტყვა მედგარი ქართულია, ალბად იცით რასაცა ნიშნავს... ედგარი... მედგარი... აი ამაშიაც მთელი პოეზიაა... ეს მე აღმოვაჩინე... სახელი ჩემი არის ჯეკ. აი ის რომ იყო ჯეკ ლონდონი... თქვენ არ იცით იგი რა ბრადიაგა იყო, მაგრამ ამავე დროს უდიდესი მწერალი გახდა. იგი მუდამ მგზავრობდა და არასოდეს ბილეთი არ უყიდია... დიდი საქმეა მე ჩვენს ქალაქში ეტლით გავისეირნო და მეეტლეს ფული არ მივსცე?აბა?,გადახდევინონ ჯეკ ლონდონსაც ყველა იმ ბილეთების ფული, რომლებიც მას უნდა ეყიდა... მაგრამ აპრუწუწუნ, არ მიართვა... მერე რა, რომ ბაზარზე გავედი და ცოტა აყალ-მაყალი მომივიდა?! კრილოვი სულ ბაზარში დადიოდა, იქიდან ჰკრეფდა თავისი იგავ-არაკების სიუჟეტებს,—და დიდი საქმეა მეც რომ გავიდე ჩვენს დეზერტირკა და ამერიკანკაზე? თქვენ რა იცით, იქნებ მეც ამ მიზნით გავედი ბაზარზე, მით უმეტეს, რომ იქვე ახლოს სარდაფში დავთვერი. სიმთვრალის დროს პოეტი შემოქმედებით იწვის...

3

მალე მიიძინა.

და დილით გამოეღვიძა, როცა მზე უკვე მაღლობზე გადმომდგარიყო.

— აბა, ეხლა სთქვი შენი ნამდვილი გვარი და სახელი? — ეკითხებოდა კომისარი მეორე დღეს დილის ათ საათზე საკნიდან სამორიგეო ოთახში მოყვანილ „პოეტს".

— კაკულია თავქარიანიძე!—წაილუღლუღა თავჩაქინდრულმა „პოეტმა".

ჰინჰარი.

მეგობრული შარჟი

— ვყიდი საკუთარ თავით დამზადებულ ყოველგვარლიტერატურულ ნაწარმოებს: ლექსებს, პოემებს, ოდებს, დრამებს, იუმორს, კრიტიკულ წერილებს და ნარევს... აქვე მიიღება დაკვეთა ყოველგვარ ნაწარმოებზე. შესრულება კეთილსინდისიერი და დროული. დაკვეთის დროს ღირებულების 150 პროცენტის გადახდა.

პრაჩი

საქართველო ძველიდანვე აკვანი იყო მწერლობისა, ამიტომაც გავცეცხლდი და ჩემ ტყავში ველარ ვეტეოდი. გადავწყვიტე დამეწერა წმინდა წყლის ქართული პიესა, რომელშიაც უნდა დამესურათებინა „წარსულის საშინელებანი"—(არა სახკინმრეწვის მიხედვით).

თქმა და ასრულება ერთი იყო. ავიღე ბატონ-ყმობის ხანა, ბატონის მტარვალობა და დავსწერე სამ მოქმედებიანი დრამა. რასაკვირველია, წერის დროს მოუწოდე აპალონს (წულაძეს კი არა, პოეზიის ღმერთს) და ავცოცდი პარნასზე (ე. ი. ცაციურში).

დრამა დასრულდა სამ დღეში. ვის უნდა წავუკითხო პირველად? რასაკვირველია ცოლშვილს და ოჯახის წევრებს.

ასეც მოვიქეცი, მოვუყარე მთელ ჯალაბობას თავი და დავიწყე კითხვა ისეთი ექსტიკულიაციით, რომ აკაკი ფალავას რომ დავენახე, სტუდიაში უგამოცდოთ მიმიღებდა პსიხოპატის როლების შესასრულებლად. კითხვის დროს ჩემი ცოლი ცრემლებს ღვრიდა; მოხუცი დედა ხრინწიანის ხმით სტიროდა, უფროსი ბიჭი (12 წლისა) იკოტავებდა და ბატონის მოსაკლავად იწევდა; პაწია ბავშვები მწარე ხმით გაჰკიოდენ და ერთმანეთს თმებს გლეჯდენ. ასე, რომ დიდი შთაბეჭდილება დასტოვა ჩემმა დრამამ.

— რომელ ტრიატრში უნდა დასდგა მაგი? ნაწყვეტნაწყვეტად შემეკითხა მეუღლე,— ვინაა მაგას რომ გაუძლებს!

— მაგი რომ ტრიატრში დადგან, ნენავ, არაფერ გამწარებულ ტირილში არ იქნება იმფერი ბურზლული.—ამბობდა დედაჩემი და თვალებს იწმენდდა.

—მეც დასადგმელად დავსწერე—ამაყად მივუგე მე და თანაც ჩიბუხი გავაბოლე. ცეცხლის მოსაწოდებლად დაიძრა ყველა; უფროსი ბავშვი ცეცხლში ჩავარდა, ცოლმა ძლივ გამოათრია თმით. დავუსურათე ოჯახს, თუ როგორ გავითქვამ სახელს, რეჟისორები ერთმანეთს დაუწყობენ თმით თრევას ამ პიესის გამო. ჩერვონცები როგორ პაჭკობით გადმოვა ჩვენს ზანდუკში და შემდეგ თუ რა დიდ ადგილს მომცემენ.

ერთი სიტყვით შევედით ხამოთხეში; იმ დღიდან შეიცვალა ჩემი მდგომარეობა. აღარ ისმის მეუღლის ბრძანება:—აბა, მოიტანე წყალი, (უწინ კი ერთი დოქი მხარზე მედგა და მეორე ხელში მეჭირა); დააპე შეშა, წადი ბაზარში; დაჰგავე სახლი და სხვა. ეხლა ერთმანეთს ეცილებიან საქმეში. მერიდებიან...

ბოლოს მირჩიეს წავსულიყავი ქალაქში, იქ წამეკითხა ხელოვნების მესვეურთათვის.

დიდი ამბით გავემგზავრე, ჩაველი ქალაქში. ერთი კაცი არ გამოჩნდა, რომ შევემჩნიე, თუ რა გენიოსი ჩამოიყვანა მატარებელმა, მაგრამ გული გავიკეთე მით რომ,— მალე ვნახავ სახელმწიფო ტიატრში ქუდებს და პლატოკებს მესვროდეთ—მეთქი.

გაუდექი გზას. მივედი ვისთანაც საჭირო იყო. დავუტოვე პიესა განსახილველად და ადრესის მიცემის შემდეგ, დავბრუნდი სახლში.

ჩემ იქ ყოფნაში ცოლს ინდიგოს კოსტიუმის დაკვეთა მიეცა იმ იმედით, რომ მე ფულებს მოვიტანდი.

მოვედი. პირველი შეკითხვა იყო, თუ რამდენი ავიღე... და როცა შეიტყვეს, რომ განსახილველად მქონდა დატოვებული,—ეწყინათ, მაგრამ მაინც არ მისაყვედურეს.

გავიდა დრო და ერთ მშვენიერ დღეს მივიღე უკან ჩემი პიესა და ზედ დართული წერილი, რომელიც ამბობდა:-უვარგისია.

ამის შემდეგ რაც მოხდებოდა, ყველა მიხვდებით.

ყველას გაძსოდებსთ, ვისაც ნიჭი არა აქვს და პოეტობას ცდილობს, ჩემისთანა დღე მოელის.

გოჩა.

მოარული სენი

„ბევრი ჩვენი თანამგზავრი პოეტები სწერენ „რევოლიუციონურ“ ლექსებს მხოლოდ იმისათვის, რომ ჰონორარი მიიღონ. ჰონორარით ისინი ქეიფობენ სარდაფებში, სადაც მათში „იღვიძებს ეროვნული გრძნობა“ და სვამენ „პატრიოტულ“ სადღეგრძელოებს“.

(დასაწერ წერილიდან)

რევოლიუცია. ბარიკადები,
ძველის დანგრევა და აფეთქება,
ჩვენ გაგვიმართლდა გულისხადები.
ჩვენს დიდ ოქტომბერს დიდება, ქება.
თავისუფლებას მივსცემთ აზიას;
ჩვენ ჩვენს მიწა-წყალს არ ვაქირავებთ
ჩვენ კისერს მოვტეხთ ბურჟუაზიას
და ძველ` სამყაროს ავაყირავებთ.
ჩვენი ბედისა ჩვენ ვართ მჭედელი,
აწი ჩვენია ცხოვრების გრდემლი.
მტრიდან ჩვენ გვფარავს ხიშტის კედელი,
ჩვენ ვიცინით და მათ სცვივათ ცრემლი.

ო, საქართველოვ, მიწავ თამარის,
წმინდა ნინოს და მარიამისა!
ქართველთ სახელი ეხლა სად არის,
მოწამენი ვართ ცუდი ჟამისა.
დღეს საქართველო ვერ საქართველობს,
მაგრამ „დრო მეფობს და მეფე არა“.
შენი ძენი ვსვამთ შენს სადღეგრძელოს,
მეტი რა გინდა? ეს ხომ კი კმარა!?
ჩვენ სევდას ვახრჩობთ კახურ ღვინოში
ისევე, როგორც იგი ჩვენ გვახრჩობს.
დროს ვკლავთ სარდაფში, სამიკიტნოში,
მივირთმევთ: მწვანილს, საცივს და ხარჩოს.

უურმოკრული

— გუშინ საღამოს მტკვრის პირად პოეტი ვნახე; მგონი მტკვარში გადავარდნას და თავის დახრჩობას აპირებდა.

— ტყვილა გგონია,—პოეტი მტკვარში მაშინ დაიხრჩობს თავს, თუ კი მტკვარი ღვინოთ გადაიქცევა.

— კი მაგრამ, ღვინო რომ პოეტებს ახრჩობდეს, მაშინ ტფილისის რესტორან-სარდაფები სავსე იქნებოდა დამხრჩვალ პოეტთა გვამებით.

— ესეც მართალია!. ისინი დახრჩობისაგან უზრუნველყოფილნი არიან!

— სრულებითაც არა; ისინი იხრჩობიან ლექსის წერის დროს რითმების და აზრების ძებნაში.

მონათვლა

— ნეტავი რამდენი დაჯდება, რომ პოეტი ან მწერალი გავხდე?!

— ეს იმაზეა დამოკიდებული, თუ რამდენ პოეტს და მწერალს დაპატიჟებ რესტორანში... ყოველ შემთხვევაში მაგის შესახებ ჩაფურას მოელაპარაკე,—იმას უფრო დაწვრილებით ეცოდინება.

„ვიზინტი“.

მეგობრისათვის თავგანწირვა

— რა ამბავია, რომ რეზინით სვამთ ბოჩკიდან ღვინოს?!

— ვერა ხედავ—ამხანაგი ჩაგვეხრჩო შიგ! ვცდილობთ რეზინით შევსვათ მთელი ღვინო და მით ამხანაგი დახრჩობისაგან გადავარჩინოთ.

ვალერიო პომპეელის მსხვერპლი

ერთ-ერთ ჩვენს თანამედროვე პოეტის ლექსების სქელტანიან წიგნს ვკითხულობდი, როდესაც გარედან რაღაც ხმაურობა მომესმა.

აივანზე გამოვედი და ეზოში გადავიხედე. იქ რაღაც საშინელი ამბავი ხდებოდა.

მე საჩქაროდ შევირბინე ოთახში, ვისროლე რჩეულ ლექსების წიგნი ტახტზე, ვსტაცე სკამს ხელი და ისევ აივანზე გამოვარდი.

ის, რაც ეზოში ხდებოდა, ორმოცჯერ, თუ მეტჯერ არა, უფრო საინტერესო იყო, ვიდრე გამოფიტულ ლექსების კითხვა, რომლებშიდაც გაუგებარ და უადგილო ადგილას ნახმარ სიტყვების ისეთი კორიანტელი იდგა, როგორც მხრჩოლავი ბოლი იმერულ ქოხში ქარიან დღეს.

მე მოვნახე აივანზე ყველაზე უფრო მოხერხებული ადგილი (ადგილები ჯერ-ჯერობით დაუნომრავია), ჩამოვჯექი არხეინად სკამზე და მთელი ჩემი ყურადღება მივაპყრე ეზოს, სადაც მორიგი წარმოდგენა უკვე გახურებულ მსვლელობაში იყო.

აივნიდან მე დაწვრილებით ვხედავდი ყველაფერს. მე ვგრძნობდი თავს როგორც ბელეტაჟის ლოჟაში, რომელსაც კიდევ ის უპირატესობა ქონდა, რომ ორი კაპეიკიც არ მიღირდა დღე-ღამეში.

(ბინის ქირა აივნით 56 კაპ. თვეში).

პიესის სიუჟეტი მეტად მარტივი და ყველა მაყურებლისათვის გასაგები იყო. შეიძლება იმიტომ, რომ პიესა იყო ჩვენი ეზოს ხალხის გულიდან ამოხეთქილი კოლექტიური ნაწარმოები.

მეფურნის ცოლი უჩიოდა მეწაღის ცოლს, რომ მათი კატა მეფურნის ბინაზე ყოველგვარ ნებართვის გარეშე (მაგ. წიგნაკი მონადირეთა კავშირიდან) იჭერს თაგვებს და ულუკმაპუროდ სტოვებს მათ კატას, რომელიც ეს სამი დღეა რაც მშიერი დადის. ამაზე მეწაღის ცოლი სარკასტიული ღიმილით უპასუხებდა, რომ რა მისი ბრალია თუ მეპურეს კატა ყრუ და მჩხავანაა და საერთოდ კერძო საკუთრება კარგი ხანია, რაც გაუქმებულია.

ქალები ერთმანეთის გასაწეწად გაიწიენ. ვნებათა ღელვა გადასცდა ყოველგვარ საზღვარს და რაღაც დრამატიული რამ უნდა დატრიალებულიყო.

გაშველება ან მილიციელის დაძახება ჩემის მხრით ამ დროს იქნებოდა უდიდესი სისულელე, რადგანაც მაქვს თუ არა მე უფლება, როგორც თავისუფალ მოქალაქეს, რომელიც სინდისიერად იხდის ბინის ქირას, უფასოდ დავესწრო ჩვენს ეზოში გამართულ წარმოდგენებს და თავიც კი არ შევიწუხო ძირს ჩამოსვლისათვის?..

პიესის ფინალი ჯერ კიდევ შორს იყო, როდესაც ეზოში შემოიჭრა ვიღაც მოქალაქე, ამოვარდა კიბეზე და პირდაპირ ჩემს ოთახში შევარდა.

როდესაც მეც მასთან ერთად ოთახში შევიჭერი, უცნობი მოქალაქე დაჩოქილი იდგა ტანტთან და მევედრებოდა:

— ღვთის გულისათვის... მე არავისთვის არაფერი დამიშავებია... მიშველთ... შემიფარეთ ცოტა ხნით!..

მე იგი წამოვაყენე და ტახტზე დავაჯინე, მაგრამ მოკრა თუ არა თვალი ტახტზე ლექსების წიგნს, გიჟივით წამოვარდა და კარებისაკენ გაექანა. მაგრამ არც მე ვიყავი პირდაღებული. მე უკვე კარებთან ვიდექი. დავავლე ვეფხის—ტყაოსანის ძვირფასს გამოცემას ხელი და ასე მივმართე ჩემს დაუპატიჟებელ სტუმარს.

— ადგილიდან არ დაიძრათ, თორემ თავს გაგიხეთქთ!.. და თუ ამ ოპერაციის შემდეგ კიდევ ცოცხალი დარჩებით, იძულებული ვიქნები მივმართო სასამართლოს და მოგთხოვოთ გაფუჭებულ წიგნის ანაზღაურება!.. ბოლოს და ბოლოს ნუ თუ თქვენ გგონიათ, რომ მე ასე ადვილად გაპატიებთ თქვენ აივნიდან ჩემს აქ შემოტყუ-

თანამედროვე ცეზარი

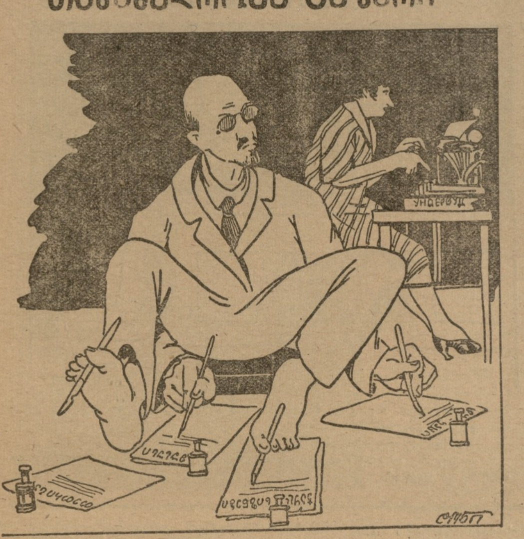

ანუ მიხეილ ჯავახიშვილი

რომანი გამზირზე

მზიანი დღეა; აღარ ჰქრის ცივი ქარი. გამზირის ფილაქანზე მიდის ჩასკვნილი ქალი, გვერდზე მიჰყვება ვაჟი, მაღალი, წელ-წვრილი... შედის და გადის ქალის ყურებში ხმა ყმაწვილისა:

უკვე სამი თვე გადის,
რაც გაგიცანი მარი;
არ იქნა, ვერ შევაღე
მე შენი გულის კარი.

მიყვარხარ, გული ჩემი
დღე და ღამ ცეცხლში იწვის...
მომხედე, ამ ტანჯვაში
დამედო ფერი მიწის...

არ ვიცი, უშენობით
როგორ ვცოცხლობდი უწინ...
კენტი ხარ, მეც ვარ კენტი,
მოდი შევიქნეთ ლუწი...

მოგივლი ისე, როგორც
საკუთარ თვალის ჩინსა,
შენი გულისთვის ჩემო.
მტკვარში დავირჩობ თავსა.

გიყიდი ბრილიანტებს,
ლორიგანსა და კოტის,
ინდიგოს ძვირფას პალტოს,
კასტიუმს კოვერკოტის.

გატარებ მიუზიკ - ხოლში
კინოში, ოპერაში... ,
ვიქნები შენი მონა,
სახედარი და რაში...

ლებას?.. მე თქვენ დამაკარგვინეთ უმშვენიერესი სურათი, რომლის მსგავსი, ვინ იცის, როდის განმეორდება კიდევ ჩვენს ეზოში?!.

ალბად ჩემი მუქარა საკმაოდ დასაჯერებელი იყო, რომ მოქალაქე ისევ ტახტზე დაეშვა.

მე დავალევინე მას წყალი, დავამშვიდე, რომ აქ მას არავითარი საფრთხე არ მოელის, და როდესაც დაწყნარდა, თავისი ტრაღიკული ისტორია გულწრფელად გამიზიარა.

ეს იყო მოთხრობა უკვე სასოწარკვეთილებას მიცემული ადამიანისა, რომელსაც უკვე სხვა საშველი გზა აღარ დარჩენოდა, გარდა გზისა პსიხიატრულ საავადმყოფოსაკენ.

ამ კაცის შუბლი დაღარული იყო ღრმა ნაოჭებით. მისი თვალები რაღაც არაბუნებრივად კრთოდენ. მისი ხმა იყო სუსტი, როგორც კნუტის კნავილი. საერთოდ მისი შეხედულების ზერელე გაცნობაც კი საკმაო საბუთს იძლეოდა იმისას, რომ ჩემს წინ იყო კაცი, რომელსაც უკვე გაესწორებინა ყოველივე ანგარიში ამ ქვეყნიერებასთან.

— ნუ გაგიკვირდებათ,—დაიწყო მოქალაქემ თავისი ისტორია,—ჩემი ასეთი მდგომარეობა. სხვანაირი არც შეიძლება იყოს იგი. პოეზიამ არ იცის შებრალება. პოეტები კი ყველაზე უფრო შეუბრალებელი ხალხია დედამიწის ზურგზე...

—ჩემის აზრით, ყველა მწერლები და პოეტები იყოფიან ორ არათანაბარ ბანაკად. პირველის, უმცირესს ბანაკს ეკუთვნიან ისეთები, რომლებიც საფლავის კარამდის ჯიუტში არიან თავიანთ ნიჭის შესახებ. ესენი ყველაზე უფრო უწყინარი ხალხია ქვეყანაზე. თქვენ შეგიძლიათ პირში აგინოთ მათი საუკეთესო ნაწარმოები, გაასწოროთ იგი მიწასთან, და მათ ავტორებისაგან თქვენ დაიმსახურებთ მხოლოდ პატივცემას და სიყვარულს, რადგან თქვენ ერთად-ერთი კაცი ხართ, რომელმაც არ დაერიდეთ პირში სიმართლის თქმას. ასეთ მწერლების ნორმალურ ადამიანებად გადაქცევა სულ ადვილი საქმეა, საჭიროა მხოლოდ რამოდენიმეჯერ გაუმეოროთ ზემოთ მოყვანილი საშუალება და ისინი სამუდამოდ მიატოვებენ წერას.

ასეთ მწერლების რიცხვი შეადგენს სულ 5 % მწერლების მთელ რიცხვთან შედარებით.

სულ სხვაა მეორე ბანაკი. ამ ბანაკიდან მწერალი თუ პოეტი დაბადებიდანვე დარწმუნებულია თავის გენიოსობაში. რაც უფრო მეტ ლანძღავთ თქვენ მას, მით უფრო რწმუნდება ის ამაში. მისი მოღვაწეობის შეჩერება მხოლოდ ქების შესხმით თუ შეიძლება. დარწმუნებული იმაში, რომ მისი გენიოსობა უკვე უზრუნველყოფილია,—იგი წელიწადში ერთხელ თუ დასწერს ერთს პატარა ლექსს, ან და მინიატურულ მოთხრობას, რომ შემდეგ გულდამშვიდებით მოისვენოს მომავალ წლამდე.

მაგრამ ეს ქებაც უნდა ხდიბოდეს მოხერხებულად, მოხერხებულ დროს, თორემ შესაძლებელია, რომ სულ სხვა შედეგს მიაღწიოთ.

სწორედ ამ ბანაკის მირონი ეცხო ერთს ჩემს ნაცნობს, ვალიკო პამპულაძეს, დღეს უკვე ვალერიო პომპეელს.

გავიცანი მე იგი ერთ წყეულ საღამოს თეატრში. (რატომ ფეხი არ მოტყდა მაშინ მთავარ როლის შემსრულებელ მსახიობს, რომ წარმოდგენა გადადებულიყო).

იგი წარმოსადგენი ვაჟკაცი იყო. გრძელი თმა ფაფარივით ქონდა გადაყრილი უკან. კეთილშობილი პროფილი მაგრძნობინებდა, თუ რა მშვენიერ პროფილის შექმნა შეუძლია პოეტის კეთილშობილ სისხლს. მისი კოსტიუმი და ყელსახვევი უნაკლო იყო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნუ ფიქრობ ჯამაგირი
თუ არ გვეყოფა მარი,
ჩემს მაგიდიდან კასა
სულ სამ ნაბიჯზე არის.

მიკალ, ავილებ ცოტას,
არ შემეცვლება ფერი.
მტრის და ორგულის ჯიბრზე
ვიქნებით ბედნიერი...

ქალმა მოუსმინა ყმაწვილს, ჩაიცინა ტუჩებში და ასე უპასუხა მას:

— უბედურო, შენ რომ ყველაფერი ეს პროზით გეთქვა, კიდევ დავიჯეოებდი, მაგრამ ლექსით სიმართლე ვის უთქვამს. შემდეგ დაუქნია ხელი „მერსედესში“ გაჭიმულ ვილაც ტუზს, მკვირცლად შეხტა შეჩერებულ ავტომობილში აღ მაგრად მიეკრა გვერდზე ზემოდ აღნიშნულ ტუზს.

ყმაწვილმა ჯერ მხიარულად გაიღიმა, მაგრამ როდესაც ავტომობილი თვალთაგან მიიმალა, შემოიკრა თავში ხელი და წამოიძახა:

— ვაი, დალუპულო თავო. რომ მცოდნოდა, მარი ჩემს უფროსს ეარშიყებოდა, მაშინ ხომ შეეძლო პროტექცია გაეკეთებინა ჩემთვის და შეკვეცისაგან გადავერჩინე.

ხინ-ტო.

„ავანსოზია“

— ნიკოლო, თუ კაცი ხარ ორმოცდაათი მანეთი გამომიწერე ავანსათ ლექსის ანგარიშში.

— რომელ ლექსში? სად არის შენი ლექსი?

— ნუ თუ ამ ოხერ თავში ერთი ლექსი აღარ მოვა? გამომიწერე და ოდესმე კი დავწერ.

შევნიშნე, რომ წარმოდგენის დროს ჩემი ნაცნობი ხშირად გააქნევდა ხოლმე თავს, გადაივლებდა თმაზე ხელს, გადახედავდა მეზობელ ქალს და უბის წიგნში რაღაცას ჩანიშნავდა.

ცხადზე ცხადია, ჩემი ნაცნობი რეცენზენტი იყო. წარმოდგენის გათავების შემდეგ გამოირკვა, რომ ჩვენი გზა შინისკენ თითქმის ერთია.

ერთ-ერთ მოსახვევთან ის იყო ერთმანეთს უნდა დავშორებულიყავით, როდესაც ჩემმა ნაცნობმა ამოიღო ჯიბიდან უბის წიგნი, ამოხია ერთი ფურცელი და გადმომცა. მე ძლიერ მაინტერესებდა გამეგო წინდაწინ რეცენზენტის აზრი, რომელიც ალბად პრესაშიც იქნება გამოქვეყნებული.

მე გულის ფანცქალით დავაკვირდი ნაწერს და თითქმის ხმა მაღლა წავიკითხე:

სივილლა

(სახსოვრათ უცნობ ქალს, რომელიც ჩემს გვერდით იჯდა თეატრში)

ფარდა იხდება შენ ირინდები
მაშინ მე შენი მზერა უფრო მინდება
გიტაცებს სცენის ჭალა-მინდვრები
როცა სცენაზე დაიბინდება
რა ლამაზი ხარ. ოცნებებისთვის
მე ვიხმარე მიწა კირი და სილა
ო მე არ ვიცი შენი ნათლიის სახელი
მაგრამ გერქმევა ალბად სივილლა.

ვალერიო პომპეელი.

სანამ ამ ლექსს წავიკითხავდი, მე მეგონა, რომ უძველი ენის პატრონი ვიყავი, მაგრამ ლექსის წაკითხვის შემდეგ სავსებით დავრწმუნდი, რომ ჩემი ენა მთლად თუ არა, ნახევარი მაინც ძველი უნდა ყოფილიყო.

ნაცნობმა პაპიროსი მომაწოდა და მორცხვად შემეკითხა:

— როგორ მოგწონთ?.. მშვენიერია, არა?..

(რა თქმა უნდა ლექსის შესახებ და არა პაპიროსის).

ვინ იფიქრებდა, რომ მაშინალურად აღებული ერთი ცალი პაპიროსი სიცოცხლის ფასად დამიჯდებოდა შემდეგში.

თავაზიანობა მოითხოვდა თავაზიან პასუხს.

— მართლაც, რომ მშვენიერია... განსაკუთრებით გამართულია რითმები. ასონანსები და დისონანსები ისეთ შთაბეჭდილებას სტოვებენ, თითქოს ერთის მხრით წარმტაც მუსიკალურ ნაწარმოებს უსმენთ, და მეორეს მხრით, თითქოს ვილაც მაგრად გირახუნებდესთ თავში.. წარუშლელი შთაბეჭდილებაა..

ჩემი ნაცნობი სიხარულისაგან თრთოდა. მან საჩქაროდ გამომართვა ლექსი და გამომშვიდობებაც კი დაავიწყდა ისე გაქუსლა შინისკენ.

მე არ ვარ კალამბრიობის მოძულე, მაგრამ ისეთ გრძნობებს განვიცდი, თითქოს უდიდესი ბოროტება მივაყენე კალამბრიობას.

ეს იყო და ეს. ამის შემდეგ მე აღარ მღირსებია დავმტკბარიყავი ცხოვრებით. ჩემი დღეები მოწამლა ვალერიო-პომპეელის პოეზიამ.

მეორე დღეს იგი თურმე ქუჩაში მელოდებოდა. დამინახა თუ არა, მომვარდა და თავის ბინაზე წამათრია.

მე არ მახსოვს რამდენი ხანი დავრჩი მასთან. თუ საათს დავუჯერებთ—სამი საათი, თუ გრძნობებს—სამასი წელიწადი.

გამოვედი მე იქიდან მთვრალი, თუმცა ჩემს პირს არ მიკარებია ალკოჰოლიან სასმელის ერთი წვეთიც.

ასე მეორდებოდა თითქმის ყოველ დღე. ფრთებ შესხმული ჩემი ნაცნობი სწერდა ყოველთვის და ყოველ შემთხვევის გამო.

მე უკვე სამსახურში იშვიათად დავდიოდი. ბოლოს რამდენიმე გაფრთხილების შემდეგ, დამითხოვეს კიდეც, როგორც გაუსწორებელი ლოთი.

მაშინ მე გადავწყვიტე შური[ს]ძიება.

ეს იყო იმ ღამეს, როდესაც ზაჰესის სინათლემ პირველად გაანათა რუსთაველის პროსპექტი.

რა თქმა უნდა, ჩემს ნაცნობს უკვე მზად ქონდა მომენტის შესაფერისი ლექსი. თაბახის გრძელ ქაღალდზე დაწერილი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ექიმთან

ექიმი: თქვენი პროფესია?
ავადმყოფი: მე პოეტი გახლავარ.
ექიმი: აჰა, ეხლა მივხვდი... ნუ გეშინია... რადგან თქვენ პოეტი ყოფილხართ და არა ნორმალური ადამიანი,— ეს ავადმყოფობა განუკურნელია. მაღალი სიცხე და შეშლილობა ბუნებრივობაა თქვენთვის. თქვენი განკურნება მხოლოდ იმით შეიძლება, თუ ლექსების წერას დაეთხოვებით და ტვინს მოასვენებთ; სხვა საშუალება და წამალი არ არსებობს...

იგი მზად იყო, პირდაპირ ქუჩაში წაეკითხა ჩემთვის თავისი ნამუშევარი. მე ძლივს შევაჩერე იგი.

— სსუუ!.. არ გაგიწყრეს ღმერთი... პროკლამაცია ეგონებათ და დაგვიჭერენ!..

ალექსანდრეს ბაღისაკენ ჩავუხვიეთ.

პუშკინის ბიბლიოთეკასთან იგი ჩამოჯდა მოაჯირის ქვაზე და ელოდა ნიშანს, რომ ლექსის კითხვას შედგომოდა. გარშემო სიბნელე იყო, მაგრამ რათ უნდოდა ვალერიო პომპეელს სინათლე, როდესაც თავისი ლექსი ისედაც მშვენივრად იცოდა ზეპირად.

მე არ მეჩქარებოდა. მე ვეძებდი მოზრდილ ქვას და ვიპოვე კიდეც. საჭირო იყო ამ ქვის ერთი დარტყმა და ჩემთვის ტკბილი გახდებოდა კვლავ ეს ცხოვრება.

მე უკვე მოვიმარჯვე ქვა, მაგრამ შევხედე თუ არა ჩემს სულთამხუთავს, ვიგრძენი, რომ ჩემთვის საშველი აღარ იყო. ისე გულუბრყვილოდ და ნდობით მომჩერებოდა მე, რომ ქვა მიწაზე დამივარდა. ჩემს წინ იჯდა პოეზიის წმინდანი და განა შემწევდა მე ძალა სამოთხეში გადამეგზავნა იგი?..

ამის შემდეგ ჩემი დღეები ნამდვილ კოშმარად გარდაიქცენ. ჩემი სულთამხუთავი ჩრდილივით დამდევდა უკან და მოითიოვდა მისი ლექსების მოსმენას.

ეს ორი დღეა ნაცნობ-ნათესავებში ვიმალები. წელან სწორედ თქვენს ქუჩაზე მომკრა თვალი და ჩემსკენ გამოექანა, და რომ არ შემოვარდნილიყავი აქ, არ ვიცი რა მოხდებოდა...

მე... მე საკუთარ ლექსებით ამოუვსებდი მას პირს, რომ არ ეყვირა, და შემდეგ სიამოვნებით წავუჭერდი ყელში ხელს!..

ასე დაასრულა ჩემმა სტუმარმა თავისი მართლაც რომ ტრაგიკული ამბავი. იგი ძლივს სუნთქავდა. მე კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რომ ეს კაცი აღარ იყო ამ ქვეყნის მცხოვრები. მაგრამ მე ვცდილობდი, როგორმე მენუგეშებია იგი.

— ნუ დაღონდებით... ასე როგორ უნდა გაგტეხოს დათვივით კაცი ვიღაც ვალერიო პომპეელის ლექსებმა. ბოლოს და ბოლოს, სწორად რომ მივუდგეთ საკითხს, თქვენი უბედურება მდგომარეობდა იმაში, რომ გიხდებოდათ უნიჭო და საძაგელი ლექსების მოსმენა... არა?..

— თქვენ არ დაიჯერებთ... მე მყავდა ერთი ანგელოზივით მშვენიერი ძაღლი, სახელად ჟულიკა, და ვალერიოს დეკლამაციამ შეარყია იგი ჭკუაზე. გახელებული, მილიციელმა გამოასალმა იგი წუთისოფელს ქუჩაში.

— დიახ... აი რას ნიშნავს უნიჭო ლექსი. მაგრამ სულ სხვაა, როდესაც თქვენ უსმენთ ნიჭიერად დაწერილ ლექსს. კარგი ლექსის გარმონია და შინაგანი ცეცხლი ამშვიდებს ნერვებს და თითქოს ნირვანში შეყავხართ.

ნიჭიერად დაწერილი ლექსი ეს მუსიკაა...

სიმფონია, რომელიც კვნესის თქვენს გულში და ნაზად მიგაქროლებსთ აქაფებულ ზღვის ტალღებზე.

ამ ლაპარაკით მე ერთი წუთით მივატოვე ჩემი სტუმარი და კალათიდან ხელთნაწერი რვეული ამოვაძვრე. სტუმარი გაშტერებული მომჩერებოდა.

— თქვენ არ იცით, რა არის კარგი ლექსი.

განვაგრძე მე. დაღლილ სულისათვის ის წამალია გამაცოცხლებელი. აბა დამიგდეთ ყური!..

მე ყოველ შემთხვევისათვის დავდექი კარებთან, გადავშალე რვეული და შევუდექი კითხვას.

ვკითხულობდი მე გატაცებით და არაჩვეულებრივ ტემპერამენტით. მე ვიცოდი, რომ ჩემს წინაშე საუკეთესო მსმენელი იყო. ვინ არ იცის, რომ გენიალური ნაწარმოები დროის გარეშეა, ამიტომ მეც არავითარ ყურადღებას არ ვაქცევდი დროს, პირიქით, განგებ ვაჭიანურებდი კიდეც კითხვას, როდესაც კითხვას მოვრჩი და აღფრთოვანებულ სახით ჩემს მსმენელს შევხედე, იგი უკვე მკვდარი ეგდო იატაკზე...

ასე დაწვრილმანდა დღეს ხალხი. ლექსების ერთ რვეულის მოსმენასაც კი ვეღარ უძლებს...

სინემატო.

კონკურსი № 3-ის შედეგები
გამოცხადებული იქნება
„ტარტაროზი"-ს
შემდეგ ნომერში

გაწამაწია

შოთა (ჰყვირის): მილიციონეეეერ!!!

ალმასკომის სტამბა, კამოს ქუჩა № 68.